

ÚTĚK NA ZÁPAD

„Koupit lístek, nastoupit do vlaku, to všechno proběhlo v pořádku. Ale kousek od východního Berlína vlak zastavil a objevila se lidová policie s kalašnikovy. Museli jsme ukázat dokumenty a ten, kdo měl velké zavazadlo, jej musel sundat dolů a vystoupit z vlaku na kontrolu. Pak přišla řada na mě...“

(Günter Götz [1])

Příběh pamětníka Güntera Götze začíná v Sasku ve městě Lößnitz, kde se narodil 30. 10. 1938 a navštěvoval školu. Gymnázium studoval v městě Altenbergu. Co se týče výuky, ruštinu měli na základní škole od 4. třídy. Ale žádná angličtina. Velice kvalitní výuku měly přírodní obory tj. matematika, fyzika, zeměpis chemie a biologie. Ovšem dějepis se týkal hlavně historie Ruska, komunistů a sovětského svazu, o králích se učili pouze okrajově a o papežích neslyšeli vůbec nic. Základní škola trvala stejně dlouho na obou územích, tj. 8 let. Gymnázium v NDR trvalo 4 roky, ale v západním Německu 5 let.

Jeho klidný život se mění o Vánocích 1955, kdy byl Günterův otec pozván za svým bratrem do západního Německa, kde žil od roku 1948. Tehdy se tam odstěhoval ještě legálně a se vším svým majetkem. Návštěva měla trvat pouze dva týdny, odjet měl v lednu. Na konci ledna volala maminka synovi na internát, nejspíše z práce, protože doma žádný telefon neměli, že se tatínek asi nevrátí a

zůstane v západním Německu. Našel si tam totiž novou práci. Náš pamětník byl úplně překvapený, dvakrát se ptal maminky, co to říkala, protože tomu nemohl uvěřit. Maminka ještě dodala, že to nemá nikomu říkat a má dorazit o víkendu domů, aby si o tom popovídali v klidu. Dny mezi telefonátem a příjezdem domů byl Günter velice nervózní. Musel pořád přemýšlet o tom, co s ním bude - tatínek v západním Německu, on tady, bál se Stasi (německé tajné policie), aby ho nezatkla. Z tohoto přemýšlení skoro tři dny nespal. O víkendu ho maminka obeznámila s jejich situací: „Tatínkovi se v západním Německu zalíbilo a nechce se vrátit zpět.“ Günter na to odvětil: „Já tady nechci zůstat a nechci, abych šel do vězení a vyhodili mě ze školy.“

Na rodinné poradě se rozhodlo, že Günter pojedje za otcem jako první. Na cestu si kvůli tajné policii sbalil jen plastickou školní tašku, ve které měl zašité doklady a potřebné finance, celých pět set východoněmeckých marek.

Po návratu na internát si vyhledal spoj do Berlína a pak přemýšlel o tom, jak útěk zamaskovat, aby si nikdo nevšiml jeho zmizení. Svému třídnímu učiteli řekl, že pojedje na oslavu k tetě v nedaleké vesnici a neví, kdy se vrátí. Večer si sbalil potřebné věci, jídlo a základní oblečení, ale všechno jen do té plastické tašky. Nejprve cestoval nočním vlakem směr Altenberg – Lipsko a pak pokračoval dalším spojem Lipsko – Berlín. Cestu mu ztěžovala nepřízeň počasí, 7. 2. 1956 teploměr ukazoval – 20°C!

Poblíž východního Berlína vlak z nenadání zastavil. Nebyli ani u žádné stanice, prostě zastavili někde v polích. Do vlaku vstoupila policejní kontrola. Günterovi se skoro zastavilo srdce. Z kontroly měl veliký strach. Policie prověřovala všechny cestující a jejich kufry. Ten, kdo měl nadměrně velký kufr, nemohl pokračovat dále do Berlína, ale náš cestovatel měl naštěstí jen tu plastickou tašku. Když se ho kontrola ptala, kam jede, vysvětlil, že jede na oslavu narozenin sestřenice ve východní části Berlína. Policisté mu uvěřili a nechali ho být. Venku viděl, že dva lidi, kteří neprošli kontrolou, odváděli policisté pryč. Dále jeho cesta do Berlína pokračovala bez problémů. Po příjezdu musel sehnat letenku. Jediné letiště, které bylo tou dobou aktivní v západním Berlíně, bylo letiště Tempelhof. Obstaral si plán města a v kiosku si koupil jízdenku na S-Bahn do západního Berlína, což nebyl žádný problém. Na letišti se díval po nejkratším, tudíž nejlevnějším spoji, protože musel šetřit peníze. Tento spoj byl do Hannoveru. Takže chtěl letenku tam. Ten den tam letěla tři letadla. První o půl desáté, to mělo poslední volné místo. Nemohl ovšem platit východoněmeckými penězi, musel si je směnit. Po návratu zpět k přepážce už byl spoj plně obsazen. A co stroj, jenž odlétá v poledne? Ten je také plný. Poslední volné místo bylo v letadle, které z Berlína odlétalo o půl sedmé večer. Letenku si hned koupil. „Cítil jsem se, jako nejšťastnější člověk v Berlíně,“ řekl pan Götz.

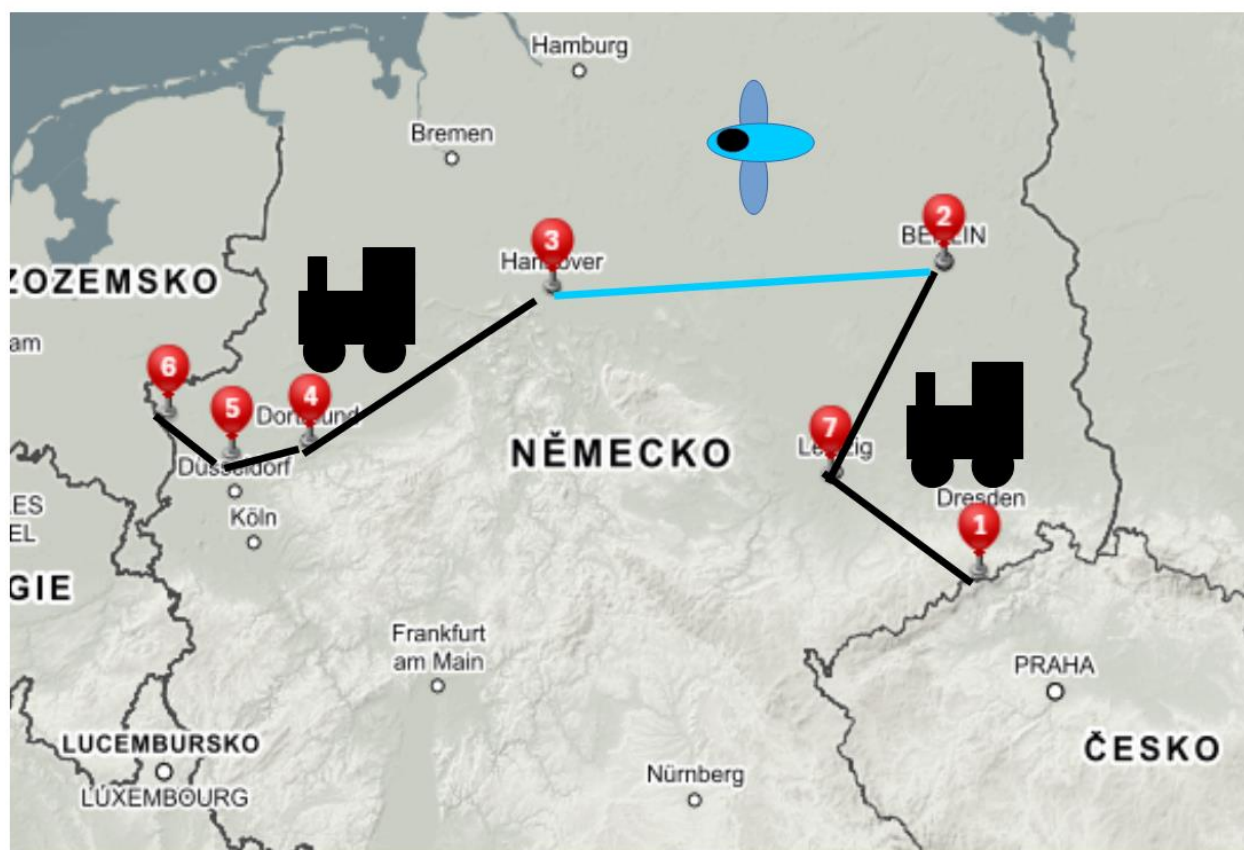
Tou dobou bylo asi devět hodin ráno, celý den byl před ním. Na procházku byla zima, tak si koupil celodenní jízdenku na S-Bahn, který jezdil kolem Berlína. Za ten den objel třikrát celé město. V západní části nebyly žádné hlídky, ale ve východní se to jimi jen hemžilo. Byl si vědom rizika kontroly, a když se objevil na západní hranici a viděl, že nikde nejsou hlídky, vždy se mu ulevilo. Kdyby ho zkontrolovali a vzali na stanici, mohl by zmeškat letadlo. To by byl problém.

(letišťe Berlin – Tempelhof [2])

Odpoledne se vrátil na letiště a o půl sedmé odletěl. Ve svých 17 letech a 3 měsících letěl poprvé letadlem. Šťastně dorazil do Hannoveru. Ač již druhou noc bděl, nasedl na vlak a pokračoval ve své pouti. Poslední mezistanicí se stal Duisburg, kde Günter prožil těžkou mrazivou noc s minimem jídla a bez spánku. Ráno nasedl do vlaku, který ho odvezl do Gochu. Na papírku měl napsanou adresu, kde jeho otec bydlel. Lidé na nádraží mu poradili kudy jít. Dostal se na uvedenou adresu, kde ho uvítala bytná jeho otce.

Bytná nachystala našemu cestovateli snídani a zavolala jeho otci, že přijel jeho syn. Po snídani si šel konečně lehnout do tatínkovy postele a spal až do večera. Tatínek poslal telegram mamince do Lößnitzu: „Kufr dorazil v pořádku“. „Kufr“ znamenalo Günter, aby Stasi neměla podezření. Poté se jeho matka a sestra vydaly na totéž dobrodružství. Nechaly doma všechny nábytek, vzaly si s sebou jen nutné věci, šperky a doklady. Za týden byla rodina opět šťastně pospolu.

(Trasa našeho pamětníka po Německu: Altenberg – Lipsko, Lipsko – Berlín, Berlín – Hannover, Hannover – Dortmund, Dortmund – Duisburg, Duisburg – Goch [3])

Před rodinou Götzových stál proces začleňování do nového prostředí. K dispozici měli jen jeden pokoj o dvou postelích, ale otec ve firmě vydělával peníze a brzy dostal od šéfa dům, do kterého sehnali základní vybavení.

Jelikož Günter opustil školu těsně před maturitou, musel se rozhodnout při nástupu do nové školy, zda má opakovat 12. ročník, nebo nastoupit rovnou do závěrečného ročníku s rizikem neúspěchu u maturity. Učivo bylo taktéž oproti východu odlišné. Vyučovala se zde standardně angličtina a v dějepise se vše netočilo jen kolem slavných sovětských událostí. Nastoupil do 13. ročníku školy pro studenty ze sovětské okupační zóny a ihned si zakoupil učebnici angličtiny a dějepisu, aby dohnal to, co se v NDR neučilo. Každý den studoval 4 hodiny angličtinu a 2 hodiny dějepis. Zbytek látky zvládal obstojně.

Pilný student Günter Götz nakonec uspěl u maturity. Po radě od strýce nastoupil na místo daňového inspektora a brzy se dostal na velmi perspektivní pracovní místa.

V roce 1961, když pracoval jako inspektor na finančním úřadě, byla v Berlíně postavena Berlínská zeď. Když se to Günter dozvěděl, velice se ho to dotklo. V tu chvíli si vzpomněl na svůj útěk a na to,

jaké měli štěstí, že to stihli. Připadalo mu nehumánní, že si jeden stát může dovolit obestavět druhý stát zdí a střílet do lidí.

S ostatními členy své rodiny, kteří zůstali ve východním Německu, se již nikdy neviděl. Kromě přání k narozeninám nebo k Vánocům s nimi vůbec nekomunikovali, aby na ně nepřitahovali pozornost Stasi.

Nyní je pamětníkovi 77 let a na útěk si stále živě vzpomíná. Od roku 2001 žije šťastně v České republice.

Citace: [1] archiv Martina Bartoše

[2] TSGT LOPEZ JR, Jose, US Air Force. Wikipedia: the free encyclopedia [online].

23.9.2013, 14:48 [cit. 12.3.2016]. Dostupný pod licencí Public domain na WWW:

<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/ae/FlughafenBerlinTempelhof1984.jpg?>

[3] Obrázek na mapovém podkladu Mapy.cz